

Gorka Martija, OMALeko ordezkariari elkarrizketa

1. Zergatik parte hartzen du Latinoamerikako nazioaniztunen Behatokiak (OMAL-PcD) aberastasunaren bidezko banaketari buruzko behatoki batean?

OMAL-PCD erakundearen lana, funtsean, analisi kritikoarekin eta ordezeko proposamenarekin lotzen da, botere korporatiboa deitu zaionaren aurrean, hau da, menderatze ekonomiko, politiko, juridiko, kultural eta sozialaren arkitekturaren aurrean, zeina nazioz gaindiko enpresek eta kapital handiek (inbertsio funtsak, etab.) eremu horietan guztietan metatzen duten gero eta botere handiagoaren ondorio baita. Hori da gure zeregin nagusia, gure existentzia definitzen duena, eta hortik eratortzen dira lehentasunezko hainbat lan/ikerketa ildo: XXI. mendeko kapitalismoaren joera eta mutazio globalen azterketa, kapitalismoaren morfologiaren azterketa estatuan zein Euskadin, enpresak nazioartekotzeko politika publikoen azterketa kritikoa eta inbertsioak erakartzea, merkataritza eta inbertsio itunak, aukera ekofeministen eta komunitarioen diseinua eta eztabaida, Europako botere korporatibo hegemonikoaren inguruan, eta abar. Behatokiaren ildo eta orientabide estrategiko horiek guztiak eredu nagusiarekiko ikuspegi argi eta garbi kritikotik ulertzen dira, kontraboterea sortzeko indar metaketari gure aletxo emateko borondateetik, kapitalismo gero eta harrapariagoaren aurrean, zenbat eta gehiago egon egungo krisi sistemikoan.

Ikuspegi horretatik begiratuta, argi dago botere korporatiboak bizitzaren esparru guztietan izan duen aurrerapen saihestezin horren isla nagusietako bat aberastasun materiala eta kapitala gero eta esku gutxiagotan metatzea dela. Joera global horren erakusgarri nagusia da Amazon edo Facebook bezalako teknologia-erraldioen agerpena, kapitalismoaren iragaite askearen berezko inertzia monopolikoak ahalik eta gehien areagotzen dituen; kasu honetan, digitalizazio aurrerakoi hori da joera aurrerakoiena.

Beraz, lehen mailako inpaktu batzuen aurrean gaude, OMAL-PcD gisa egiten dugun lan guztia jasotzen duen botere korporatiboaren hedapenari dagozkionak. Beraz, aberastasunaren bidezko banaketari buruz behatokian dugun parte-hartzea gure lan-ildo nagusiekiko abiapuntuko helburu eta parametroen erabateko loturatik dator. Era berean, uste dugu lan-esparru bera ez ezik, begirada bera ere partekatzen dela, nagusi den ereduarekiko konfrontazio-parametroetan eta deskribatu dugun errealitate kritiko horren aurrean emantzipatzeko bokazioan zentratuta. Lan-eremuetan eta begirada alternatiboetan bat etortzea da behatokian egotea eragiten diguna.

2. Zergatik dira arazo aberastasun-metaketa eta ondorioz sortzen duen desberdintasuna?

Lehen esan dugun bezala, kapitalismoaren historiako une giltzarri batean gaude, kapitalismoaren krisi sistemiko nabarmen batean. Aurreko krisi ziklikoetan ez bezala, 2008ko eztrandatik argi dirudi eredu kapitalista zenbait dike estrukturalen aurrean dagoela. Dike horiek mugatu egiten dute muga merkantilizatzaile globalaren hedapen mugagabea irauteko gaitasuna, gutxienez aurreko fase historikoetan izan duen bultzadarekin: merkatuek gehiegizko dirua hartzen duten arren, ekonomia globalaren hazkunde-marjinak hazkunde bikoitz eskaseko zifra oso urrietarako mantentzen dira. Zainketen krisia edo enpleguaren krisia dira egiturazko krisiaren testuinguru horren adierazgarrietako batzuk.

Testuinguru horretan, enpresa, ekonomia, gobernu, geopolitika eta gizarte logikak gero eta oldarkorragoak dira, eta gero eta argiago daude populazioaren zati gero eta handiagoak baztertzeko irudimenean oinarritutakoak – Erabat jabetuta datozen garaietan, eta merkantilizazio logikak eta aberastasunak eta kapitalak metatzeko logikak indarrean mantentzen badira, ez da "pastela" egongo mundu osorako eta, beraz, gero eta bizitza sozial handiagoa izango dugu. Hau da, egoera honetan, gobernantza ekonomiko global eta lokalaren norabidea errotik aldatzen ez bada, ezinezkoa izango da materialki (duela hamarkada batzuetatik hona nolabait gertatzen ari den bezala) berezkoa duten logika kapitalistak, harrapariak eta baztertzailak, uztartzea, eta biztanle gehienek bizitzarako gutxieneko baliabide materialak eskuratzea, gero eta eztabaidatsuagoak. Beraz, ongizatearen egoeraren iruditeria amildu egiten da, eta horrek zera ekarriko du: klase herrikoien zati gero eta gehiagoren gutxieneko bizi-material horiek eskuratzeko aukera objektiboa gizarte-erakuntza kapitalista horren onuradun direnen alternatiba onargarri bihurtzea. Klase ertainaren pauperizazio gupidagabea eta langile klasearen mende jartzen den doikuntza gero eta muturrekoagoak irismen handiko fenomenoak dira, eta ez kasualitatez, azken urteotan izaera arrazista eta antifeminista nabarmeneko fenomeno erreakzionarioen agerpenarekin konbinatzen dira – eta Espainiako Estatuan espainolismo bat gehitzen diote, bazterketa politiko eta sozialaren diskurtsoen funtsezko parte izan dena –.

Azken batean, bi bide irekitzen zaizkigu: edo, suizidio kolektibo moduko batean, lehen deskribatutako logikan sakontzea – esku gutxi batzuetan aberastasun eta kapital globalen metaketa areagotuko duen eredu kapitalista baten aldeko apustua eginez, bai eta biztanleria masa handiak sistematik eta gutxieneko bizi baliabideetara iristeko aukera korrelatiboki baztertzeko ere, logika horien gorroto funtzionaleko diskurtsoak areagotzen diren testuinguru batean, oligarkismo-logika desitxuratu honen aurrean. Eta testuinguru horretan, jakina, aberastasunaren bidezko banaketa funtsezkoa da. Azken batean, bi bide irekitzen zaizkigu: edo, suizidio kolektibo moduko batean, lehen deskribatutako logikan sakontzea – Esku gutxi batzuetan aberastasun eta kapital globalen metaketa areagotuko duen eredu kapitalista baten aldeko apustua eginez, bai eta biztanleria-masa handiak sistematik eta gutxieneko bizi-baliabideetara iristeko aukera korrelatiboki baztertzeko ere, logika horien gorroto funtzionaleko diskurtsoak areagotzen diren testuinguru batean, oligarkismo-logika desitxuratu honen aurrean. Eta testuinguru horretan, jakina, aberastasunaren bidezko banaketa funtsezkoa da. Azken batean, aberastasun-metaketa eta horrek sortzen duen desberdintasuna ez dira soilik fenomeno erabat bidegabeak eta, beraz, desegokiak, baizik eta, kapitalismoaren egungo egiturazko krisiaren agertokian, maldan beheko joera baten gangaren bi giltzarri dira, ezinbestean kolapso ekonomiko, politiko, sozial, ekologiko eta komunitaria garamatzana.

3. Zein dira planteatutako irtenbideak?

Irtenbideak eraikitzen ari dira eta ez dira errezeta unibokoak, baizik eta herri mugimenduaren eraikuntza kolektiboaren emaitza dira, Euskal Herrian zein munduan.

Egia da azken hamarkadetan botere materiala eta *statu quo*aren aldeko zentzuaren ekoizpena kontrolatzen duten instantziek gaitasun askoz handiagoa dutela gizarte eta ehuna beren konstruktua ideologikoekin bustitzeko; izan ere, Thatcheren *There Is No Alternative* ospetsu hartatik hedatu dira nagusiki, eta gaur egun oso zaila da horiei itzala egitea, kontzientzia kolektiboan lortu duten sartzeko maila dela eta. Eta are arrisku handiagorekin, *statu quo* horren alderdi jakin batzuetatik eraikuntza ideologiko horren deribatu faxista bat nolabaiteko arrakastaz sustatzen den garai honetan, etengabe mututzen ari den kapitalismoaren defentsan, bere zimenduen krisia saihesteko. Ildo horretan, konponbideak eta alternatibak eraikitzeak kontrako egoera bati aurre egin behar

dio, bai eta irudimen emantzipatzaile eta apurtzaileen presentzia sozialari dagokionez atzerapausoak izan diren hamarkadei ere.

Nolanahi ere, lehen esan dugun bezala, alternatibak eraikitzeke – horien barruan, aberastasunaren banaketa erdigunean kokatzen da –, gizarte erreprodukzioko prozesuen desmerkantilizazioan, deskorporatibizazioan, kolektibizazioan eta demokratizazioan eragiten duten apustuak egin behar dira.

Zehazki, [Ofentsiba kapitalistaren aurrean emantzipatutako lanak](#) izeneko gure txostenean, lanaren ikuskera zabal eta askotarikoan zentratutako gako estrategiko batzuk aipatzen ditugu (hau da, gizarte eta komunitate premiei konponbide kolektiboa emateko gizarte multzo baten barruan egituratzen diren zeregin, jarduera eta giza gaitasunen multzoa). Gako horiek zuzenean eragiten diote aberastasunaren banaketa justuari, etorkizun eraldatzaile zabalago baten zati gisa. Hori horrela da, gainera, testuinguru kapitalista batean, soldatapeko lanari men egitea bihurtzen baita bizitzarako beharrezkoak diren baliabide ekonomikoak lortzeko bide nagusia; izan ere, epe hori nahitaez gainditu behar da, argi eta garbi, bai aberastasunaren banaketa justuagoa lortzeko, bai gure gizarteetako NAN beste alterazio batzuk lortzeko, zentzu askatzailean – soldatapeko lan horren kontrakaratik hasiz –, soldatapeko lanak modu egokian egiteko parametro ez ordainduak lortzeko. Hala, gure txostenean hiru apustu estrategiko planteatzen ditugu, lanaren arloan (enplegutik harago) eta aberastasunaren bidezko banaketan eragin zuzena dutenak. Modu eskematikoan aurkezten ditugu hemen:

- Gizarte-premien ebazpena desmerkantilizatzea eta kolektibizatzea.
  - o Eskubideetarako sarbidea deslantzea eta bizimodu duina garatzeko beharrezkoak diren baliabide materialak, sozialak eta kulturalak eskuratzeko merkataritzakoak ez diren bideak lehenestea.
  - o Merkatu-logiketatik ateratzea lan- eta soldata-harremanak, egungo baldintzak duinduz eta gero eta gehiago garatuz logika sozioekonomiko komunitario eta solidarioetarantz.
- Gizartean beharrezkoak diren lanak berrantolatzea, modu emantzipatzailean.
  - o Lanak berreraikitzea.
  - o Lanen errebalorizazioa
- Ekonomia- eta gizarte-plangintzako prozesuen kontrola kolektibizatzea/komunitarizatzea
  - o Kolektiboki eta demokratikoki definitzea, nola eta zertarako ekoitzi/lan egin behar den, zer sektore ekonomiko sustatzen diren, zer lan diren beharrezkoak eta zein diren baztergarriak edo are kaltegarriak kolektibo sozialarentzat, zer unitate ekonomiko mota kokatu behar diren erdigunean.
  - o Zirkuitu ekonomikoen erlazionalizazioa

Bizi baldintzak zentzu emantzipatzailean eraldatzeko herri mugimenduaren esku dauden alternatiben potentzial armategia agortzen ez duten apustuak, baina esparru zehatz honetan gure ekarpen xumea osatzen dutenak, beste subjektu batzuetatik datozen beste hainbat ekarpenekin batera, Euskal Herrian eta munduan beharrezkoa den kontrabotere bloke herrikoia beste eredu sozio ekonomiko baten bidez indartu dadin.